

*Голові Спеціалізованої вченої ради 58.082.012
для присудження ступеня доктора філософії в
Західноукраїнському національному
університеті*

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора економічних наук, професора

ГОНЧАР ОЛЬГИ ІВАНІВНИ

на дисертаційну роботу

**Карабаника Степана Михайловича на тему: «Управління використанням
матеріально-технічних ресурсів будівельних організацій»**

на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 07 «Управління та
адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент»

Ступінь актуальності обраної теми

Ринкові перетворення, які нині відбуваються в економіці України, в тому числі в її будівельній галузі, потребують суттєвих змін у системі управління використанням матеріально-технічних ресурсів. За умов жорсткої конкуренції господарюючих суб'єктів, їх успішне функціонування значною мірою залежить від здатності економічних служб оперативно реагувати на зміни та приймати обґрунтовані управлінські рішення, спрямовані на підвищення ефективності використання матеріально-технічних ресурсів будівельних організацій. Вищезазначене в свою чергу зумовлює необхідність оцінки використання матеріально-технічних ресурсів будівельних організацій України, що сприятиме своєчасному надходженню та опрацюванню інформації для потреб управління, уможливить забезпечення контролю і підвищить результативність прийнятих управлінських рішень.

Об'єктивною необхідністю теоретичного обґрунтування й розроблення адаптивних до нинішніх умов методичних підходів управління використанням

матеріально-технічних ресурсів будівельних організацій, орієнтованих на моделювання стратегії їхнього розвитку з урахуванням змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі їх функціонування обґрунтовується актуальність виконаного дослідження, пояснюється його структурно-логічна побудова, цільова спрямованість та основні завдання.

Вищезазначене засвідчує актуальність обраної теми дисертації Карабаника С.М., коректність визначення предмету та об'єкту, мети та завдань представленого дослідження. Об'єктом дослідження в дисертаційній роботі стали процеси управління використанням матеріально-технічними ресурсами будівельної організації, а предметом - сукупність теоретичних, методичних і практичних проблем, пов'язаних з управлінням використанням матеріально-технічних ресурсів будівельних організацій.

Зв'язок роботи із науковими програмами, планами, темами

Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Західноукраїнського національного університету, зокрема: в межах держбюджетного фундаментального дослідження на тему «Механізм розбудови ринку енергосервісу в контексті підвищення енергоефективності національної економіки, енергетичної та екологічної безпеки України» (державний реєстраційний номер 0120U102053), господарської науково-дослідної роботи на тему «Управління ефективністю інвестиційних проектів в будівництві» (державний реєстраційний номер 0118U002275) та науково-дослідної роботи на тему: «Інвестиційне забезпечення регіонального енергетичного ринку» (державний реєстраційний номер 0114U006470), що підтверджує її актуальність.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, є обґрунтованими, логічними та достовірними. Дослідження здійснене автором відповідно до поставленої мети і полягає у поглибленні теоретико-методичних

засад та розробці науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління використанням матеріально-технічних ресурсів будівельних організацій.

Завдання, поставлені відповідно до вказаної мети дослідження, вирішено на високому теоретичному, методичному та практичному рівнях. Чітко сформулювавши завдання дослідження, автор спрямував науковий пошук на висвітлення проблемних питань, що розглядаються у роботі. Подано їх критичну оцінку, висвітлено недостатньо досліджені проблеми і запропоновано власний варіант вирішення. Дисертаційна робота характеризується теоретичною та практичною цінністю, вона є логічно побудованою, зміст розділів та підрозділів взаємопов'язані між собою.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Оцінюючи наукову новизну дисертації, слід, перш за все, зазначити, що робота Карабаника С.М. є комплексним, ґрунтовним дослідженням проблематики щодо управління використанням матеріально-технічних ресурсів будівельних організацій, містить низку обґрунтованих теоретичних положень і науково-прикладних висновків.

Обравши за мету розроблення та наукове обґрунтування методичних підходів і практичних рекомендацій щодо управління використанням матеріально-технічних ресурсів будівельних організацій, автор сформулював ряд наукових і практичних завдань. Їх реалізація дозволила отримати результати, які свідчать про наукову новизну, практичне значення та наявність чіткого предмету захисту.

Визначена мета та поставлені завдання повністю реалізовані у ході дослідження, результати якого відображено у роботі, а також в узагальненому вигляді сформульовані у висновках до кожного з розділів (с. 82-83; с. 135-136; с. 177-178) і в загальних висновках дисертації, що виносяться на захист (с. 179-1180). Вони в сукупності вирішують актуальне завдання, яке полягає в

розробленні та науковому обґрунтуванні методичних підходів і практичних рекомендацій щодо управління використанням матеріально-технічних ресурсів будівельних організацій.

Здобувачу вдалося комплексно дослідити теоретичні основи розвитку системи управління використанням матеріально-технічних ресурсів будівельних організацій, здійснити аналізування і оцінювання розвитку системи управління використанням матеріально-технічних ресурсів будівельних організацій, визначити напрямки розвитку системи управління використанням матеріально-технічних ресурсів будівельних організацій.

Обґрунтованість отриманих дисертантом висновків та рекомендацій забезпечується опрацюванням 172 літературних джерел, використанням значної кількості наукових, теоретико-методичних розробок, законодавчо-нормативних документів та даних офіційної статистичної інформації, а також результатів проведених автором досліджень процесів управління використанням матеріально-технічних ресурсів будівельних організацій.

Відповідність розроблених здобувачем науково-методичних підходів та рекомендацій сучасним процесам управління використанням матеріально-технічних ресурсів будівельних організацій, придатність до застосування у подальших наукових дослідженнях та практичній діяльності дозволяє засвідчити їх обґрунтованість і підтвердити достовірність та новизну.

До наукових результатів, які спрямовані на удосконалення теоретико-методичних положень та розробку науково-прикладних рекомендацій щодо вдосконалення управління використанням матеріально-технічних ресурсів будівельних організацій потрібно віднести:

1. Сформовані теоретичні підходи до визначення оптимального управління ресурсним забезпеченням будівельної організації, яка дає змогу розраховувати збалансовані обсяги використання матеріальних ресурсів відповідно до запланованих обсягів виробництва, що дасть змогу керівникам виявити позитивні та негативні сторони використання основних засобів та

матеріальних ресурсів. Підхід автора допоможе обґрунтувати управлінські рішення й ефективно керувати будівельними організаціями [сс. 30-47];

2. Автор розвинув розробку ефективного планування та регулювання капітальних інвестицій будівельної організації з урахуванням оцінювання зміни середньої поточної вартості капіталу і ризиків, пов'язаних з неадекватністю прогнозованих змін вартості будівельної продукції, такий підхід дає змогу внести до системи управління виробничими ресурсами будівельної організації додаткові елементи інформаційно-аналітичного забезпечення [сс. 48-63];

3. Оцінювання характеристик будівельного виробництва на основі системи динамічних показників, яка допомагає оцінювати ефективність роботи будівельної організації в реальному часі й таким чином оперативно реагувати та ефективно управляти використанням матеріально-технічних ресурсів будівельних організацій з урахуванням змін зовнішнього економічного середовища [сс. 64-81];

4. Заслужують на увагу організаційні підходи до визначення умов, при виконанні яких будівельній організації необхідно оновлювати активну частину основних засобів, через їхнє моральне і фізичне зношення для підтримки необхідного рівня своєї продуктивності та конкурентоспроможності, враховуючи особливості будівельної галузі на різних рівнях управління, що в свою чергу забезпечує отримання будівельною організацією стійких фінансових результатів [сс. 84-102];

5. Автором розвинуто підходи до оцінювання та регулювання ефективності використання матеріальних ресурсів за заданим граничним значенням співвідношення витрат та результатів, що дозволить врахувати специфіку будівництва та в сукупності забезпечить формування інформаційної бази для управління ефективністю використання матеріальних ресурсів [сс. 138-151];

6. Методика оцінювання потенційних можливостей різних видів активної частини основних засобів, на основі якої будівельна організація може розширити найбільш вузькі місця і з урахуванням виконуваного обсягу робіт збалансувати

за продуктивністю різні види наявної у нього будівельної техніки, що дозволить виявити вплив позитивних і негативних факторів на результативність її діяльності [сс. 152-164].

Повнота викладу в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертаційна робота Карабаніка С.М. є самостійною та повноцінною науковою працею.

За результатами досліджень автором опубліковано 5 наукових праць загальним обсягом 3,09 друк. арк., з яких автору належить 2,12 друк. арк., у тому числі 4 праці у наукових фахових виданнях України обсягом 2,29 друк. арк.

- 1) Карабанік С. М., Микитюк Ю. І. Роль самофінансування при забезпеченні інноваційного розвитку будівельної організації. *Вісн. Терноп. нац. екон. універ.* 2018. Вип. 1. С. 150-163. *Особистий внесок: розглянуто можливості застосування самофінансування як основного інструментарію забезпечення інноваційного розвитку будівельних організацій* (0,3 друк. арк.).
- 2) Карабанік С. М. Інноваційний розвиток будівельної галузі як економічна категорія об'єкта управління. *Держава та регіони.* 2019. Вип. 3 (108). С. 105-111 (Серія: Економіка та підприємництво) (0,3 друк. арк.).
- 3) Карабанік С. М. Теоретичний аспект собівартості будівельно-монтажних робіт будівельних організацій. *Інфраструктура ринку.* 2019. Вип. 32. С. 114-121 (0,57 друк. арк.).
- 4) Карабанік С. М. Планування обсягів постачань матеріальних ресурсів в будівництві. *Екон. аналіз.* 2020. Т. 30, № 1. С. 225-231. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1625> (0,52 друк. арк.).
- 5) Karabanyk S., Derii V., Parkhomets M., Uniiat L., Kovbasa O., Hryzovska L., Modelling business processes based on logistics concepts and quality management system principles. *International Journal of Management.* 2020. Vol. 11, № 7. P. 175-188. URL: <http://iaeme.com/ijm/issues.asp?JType=IJM&VType=11&IType=7> (0,13 друк. арк.).
- 6) Карабанік С. М. Застосування логістичного підходу при матеріально-технічному забезпеченні будівельних організацій. *Актуальн. наук.*

дослідження в суч. світі.: праці XXIV Міжнар. наук. конф. «Актуальн. наук. дослідження в сучасн. світі» (Переяслав-Хмельницький, 26-27 квіт. 2017). Переяслав-Хмельницький, 2017. Вип. 4. С. 15-20 (0,37 друк. арк.).

7) Карабаник С. М. Удосконалення системи управління витратами. *Управління енергетичн. ринком: інституц. та екон. аспекти:* зб. матеріалів доп. Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (Тернопіль, 30 лист. 2017). Тернопіль: Тайп, 2017. С. 38-39 (0,2 друк. арк.).

8) Карабаник С. М. Самофінансування як елемент забезпечення конкурентоспроможності організації. *Актуальн. проблеми менеджменту в умовах інновац. розвитку екон.:* зб. тез доп. Всеукр. наук.-практ. конф. (Тернопіль, квіт. 2018). Тернопіль, 2018. С. 252-255 (0,2 друк. арк.).

9) Карабаник С. М. Забезпечення кадрами в сфері виробничого менеджменту будівельних організацій. *Наука та інновації як осн. шляхи вдосконалення екон. потенціалу країни. :* праці Міжнар. наук.-практ. конф. / Громад. орг-зація «Львів. екон. фундація». Львів, 2019. С. 58-61 (0,23 друк. арк.).

10) Карабаник С. М., Сорока Т. М. Управління використанням матеріально-технічних ресурсів будівельних організацій. *Актуальн. проблеми менеджменту в умовах інновац. розвитку екон.:* зб. матеріалів доп. Всеукр. наук.-практ. конф. (Тернопіль, 17 квіт. 2019). Тернопіль: Тайп, 2019. Ч. 1. С. 230-234 (0,14 друк. арк.).

11) Карабаник С. М., Микитюк П. П. Вплив інституційних та екологічних факторів на реалізацію інвестиційно-інноваційних проектів. *Актуальн. проблеми менеджменту та публічн. управл. в умовах інновац. розвитку екон.:* зб. матеріалів доп. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. уч. (Тернопіль, 15 трав. 2020). Тернопіль: Тайп, 2020. Ч. 1. С. 124-128 (0,22 друк. арк.)

Кількість та рівень наукових публікацій автора дозволяють вважати виконаними положення п. 11 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167.

Положення дисертаційного дослідження, в яких відображено наукову новизну, повністю подані у зарубіжних та фахових виданнях, обговорені на науково-практичних зібраннях.

Сформульовані у дисертаційній роботі наукові результати, висновки і пропозиції належать особисто автору, та складають певний науковий доробок.

Внесок автора у роботи, опубліковані у співавторстві, належним чином конкретизовано у переліку опублікованих за темою дисертації праць. На захист дисертації виносяться виключно особисті розробки Карабаника С.М.

Положення дисертаційного дослідження, які складають наукову новизну, повністю висвітлені у фахових виданнях та обговорені на науково-практичних конференціях. Особистий внесок здобувача є достатнім.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

Аналізування дисертації та наукових публікацій Карабаника Степана Михайловича, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, не дає підстав констатувати допущення здобувачем порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації). Зокрема, дисертація містить посилання на джерела інформації за кожним випадком використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; відповідає нормам законодавства про авторське право і суміжні права; відображає прагнення надати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертаційної роботи і її окремих положень

Незважаючи на загальну позитивну оцінку викладених в дисертації наукових положень, висновків та рекомендацій, слід відзначити певні дискусійні положення та зауваження, що полягають у наступному:

1. У першому розділі дисертаційної роботи дисертантом бажано було б навести зарубіжний досвід діяльності будівельних компаній, оснований на інноваційних підходах ведення будівельного виробництва за новими технологіями та використання альтернативних та енергозберігаючих видів матеріалів та конструкцій. Бажано під час захисту дисертаційної роботи звернути на це увагу.

2. Запропонована автором система показників ефективності використання матеріально-технічних ресурсів, яка розглянута в параграфі 1.3, потребують більш глибокого обґрунтування показники використання матеріальних ресурсів, які частково зазначені в п. 3.2. Також доцільно було б в параграфі 2.1 та 2.2 конкретизувати практичну цінність одержаного результату шляхом оцінки аналітичних показників та сформулювати відповідні пропозиції щодо їх впливу на ефективність використання виробничих ресурсів конкретною будівельною організацією.

3. Доцільно було б у дисертаційній роботі (п. 2.3) більше уваги звернути на організацію контролю за використанням виробничих запасів та розкриттю системи контролінгу на конкретному прикладі служби контролінгу, яка є самостійним структурним підрозділом у будівельній організації. Це б дало змогу більш оперативно обмінюватись інформацією між контролерами як до використання ресурсів, так і логістики та маркетингу, а це б сприяло підвищенню ефективності реалізації заходів з усунення відхилень фактичними та плановими показниками.

4. Автор розглядає в параграфі 3.2 застосування ефективних методів управління використанням матеріальних ресурсів будівельних організацій, наголошуючи на тому, що на рівень матеріальних запасів для окремих видів робіт мають вплив заходи інноваційної діяльності. Але проведення досліджень цих заходів, які мають місце в практичній діяльності конкретних будівельних організацій в частині раціонального використання матеріальних ресурсів, дало б можливість підтвердити доцільність пропозицій для вирішення проблеми застосування нових видів будівельних матеріалів, впровадження нової техніки та прогресивних технологій та підвищення кваліфікації працівників.

5. При написанні дисертаційної роботи дисертантом необхідно було зосередити більше уваги на діяльність досліджуваних організацій. Дати конкретну характеристику їх виробничо-господарській діяльності, та безпосередньо що стосується використання виробничих ресурсів. Це б

послужило інформаційно-аналітичною базою в розкритті процесів використання матеріально-технічних ресурсів.

В цілому дисертаційна робота Карабаника Степана Михайловича залишає позитивне враження, а відмічені дискусійні положення і окремі недоліки не знижують її наукового і практичного значення.

За змістом та оформленням дисертація Карабаника Степана Михайловича на тему: «Управління використанням матеріально-технічних ресурсів будівельних організацій», відповідає встановленим вимогам Міністерства освіти і науки України, зокрема: 1) відповідає паспорту спеціальності 073 – «Менеджмент», галузь знань 07 – «Управління та адміністрування»; 2) відповідає вимогам, встановленим Порядком проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167; 3) відповідає основним вимогам до дисертацій.

Разом з тим, вищевикладені зауваження та побажання мають виключно дискусійний характер, належним способом реагування на ці зауваження може бути їх коментар під час публічного захисту та вони жодним чином не ставлять під сумнів вагомості наукових здобутків автора.

Таким чином, дисертація Карабаника Степана Михайловича на тему «Управління використанням матеріально-технічних ресурсів будівельних організацій», є прикладом наукового дослідження, що виконано особисто автором, характеризується завершеністю та єдністю змісту.

Загальна оцінка роботи, її відповідність встановленим вимогам

Враховуючи актуальність проблеми та результати проведеного дослідження, вважаємо, що представлена до захисту дисертаційна робота Карабаника Степана Михайловича на тему «Управління використанням матеріально-технічних ресурсів будівельних організацій» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, враховує нові теоретичні, методичні та практичні підходи до реалізації актуального наукового завдання щодо управління використанням матеріально-технічних ресурсів у будівельній галузі

України. Тему дисертації розкрито у повному обсязі, поставлені завдання вирішено, реалізовано мету дослідження, представлено нові наукові результати, які мають як теоретичне значення, так і науково-практичну цінність.

Наукові публікації автора Карабаника С.М. відображають основні положення та результати дисертації. Публікації в достатній кількості вміщено у наукових фахових виданнях, визначених для оприлюднення положень дисертацій.

Враховуючи актуальність, наукову новизну, важливість одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також практичну значимість сформульованих положень і висновків, робимо висновок, що дисертаційна робота Карабаника Степана Михайловича на тему «Управління використанням матеріально-технічних ресурсів будівельних організацій» відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а саме «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою КМУ від 06 березня 2019 р. № 167, а її автор Карабаник Степан Михайлович є кваліфікованим науковцем, здатним на наукові узагальнення та створення нових наукових результатів і заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» зі спеціальності 073 – «Менеджмент».

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор
професор кафедри економіки
підприємства і підприємництва
Хмельницького національного
університету МОН України

О.І. Гончар

Підпис Гончар О.І. засвідчую
Проректор з науково-педагогічної
роботи Хмельницького національного
університету д.т.н., проф.

О.М. Синюк

Торгова родина
24.06.2021р